

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/690/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

242/2014. (X. 16.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. szeptember 16-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. október 16-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos a 2013. szeptember 16-án a megyei rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán szóban terjesztette elő a panaszát, amelyet a rendőrség továbbított a Testület felé, mivel a panaszos a rendőrségen úgy nyilatkozott, hogy kéri az ügyének a Testület általi vizsgálatát. (Emiatt a rendőrség az előtte indult panaszeljárást felfüggesztette.)

A panaszos előadta, hogy Törvényszék másodfokú ítéletében kötelezte a panaszost és élettársát a Ny. város, I. utcában található ingatlanuk elhagyására. A panaszos és párja tudomásul vette az ítéletet és albérletet keres azóta. A végrehajtásról hivatalosan csak 2013. augusztus 23-án szereztek tudomást.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

2013. augusztus 22-én 16 és 17 óra között a fenti ingatlanban tartózkodtak, amikor arra figyeltek fel, hogy erősen verik az ablakot, illetve később a bejárati ajtót. Az ajtó kinyitása után azt látta, hogy két rendőr áll és egy bírósági határozattal a kezükben közölték, hogy „van 15 percük, hogy elhagyják a házat! Szedjék össze a személyes holmijaikat!”

A panaszos kérte a rendőröktől a végrehajtási iratokat, de azt nem tudták átadni, azt mondták, hogy csak azzal a másodfokú határozattal érkeztek. A rendőröket kérték, hogy adjanak időt, hogy több év munkáját (hűtőgép, gáztűzhely stb.) el tudják vinni, de a rendőr azt felelte, hogy az állásával játszik, ha a panaszos és a társa nem hagyja el az ingatlan 15 percen belül. A panaszos két táskába összegyűjtötte a társával a fontosabb ruháikat, a jelenlévő testvéreivel pedig megbeszélte, hogy visszamehetnek másnap az ingatlanba a többi dolgaiért. Ezután elhagyták a lakrészüket, azt kulcsra zárták. A két rendőr még az ingatlanban maradt, amikor a panaszosok távoztak.

A panaszos a társával azóta egy személygépkocsiban él, mert a testvérei nem engedik vissza az ingatlanba. A panaszos azóta sem kapott a végrehajtást elrendelő határozatból, bement törvényszék végrehajtási csoportjának irodájába is, ahol elmondták neki, hogy valóban végrehajtást kértek ellene a testvérei, de annak az elrendelése még folyamatban van.

A panaszos véleménye szerint a rendőröknek nem volt joga kiköltöztetni őket.

A panaszbeadványról készült jegyzőkönyvet 2013. augusztus 23-án 11 óra 45 perc és 12 óra 40 perc között vették fel.

2) A rendőrség megküldte az érintett 2013. április 16-án kelt ítéletet, ami rögzíti, hogy a panaszos édesanyja és a panaszos a kérdéses ingatlan tulajdonosai, azonban a panaszos hányadát özvegyi haszonélvezeti jog terheli. A panaszos és élettársa 2009. nyarán költözött vissza az ingatlanba, a felperes a nyári konyhát, addig az alperes a nagy házat használta.

A bíróság álláspontja szerint a panaszos édesanyja a haszonélvezeti jogából kifolyólag maga dönti el, hogy az ingatlan mely részét használja, onnan kizárni nem lehet, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A rendőrség megküldte az intézkedő rendőrök 2013. augusztus 22-én kelt jelentését, ami szerint 2013. augusztus 22-én 17 óra 5 perckor megjelentek a váltásparancsnok utasítására a kérdéses lakcímen, mivel a Törvényszék ítéletét az ott tartózkodó személyek nem hajlandóak tudomásul venni és végrehajtani.

A helyszínen fogadta őket a bejelentő, a panaszos testvére, aki elmondta, hogy az ítéletet nem hajlandóak a testvére és élettársa tudomásul venni és kiköltözni. Elmondta, hogy az ingatlanon két építmény van, egy nyári konyha, illetve egy nagyobb ház, elmondta, hogy az édesanyja életvitelszerűen a nyári konyhát használta, és amíg el nem költöznek onnan a lakók, addig is azt fogja.

Ezután a rendőrök felvették a kapcsolatot a házban lakó panaszossal és élettársával, akiknek átadták a Törvényszék ítéletét. A benne foglaltakat tudomásul vették, a könnyen mozdítható értéktárgyaikat magukhoz vették, a házat zárt állapotban hagyták, abba bemenni vagy onnan bármit kivinni csak bűncselekmény elkövetésével lehet.

A rendőrök jelenlétében megegyeztek a panaszos és az édesanyja és a panaszos testvére, hogy 2013. augusztus 23-án 11 órakor elvihetik az ottmaradt értékeiket.

Ezt követően a rendőr jelentette az eseményeket a váltásparancsnoknak, akinek az engedélyével ezután elhagyták a helyszínt.

2) A rendőrkapitányság vezetője 2013. november 2-án kelt átiratában előadta, hogy a 2013. augusztus 22-én történt rendőri intézkedés igazoltatásból, adatgyűjtésből és felvilágosítás adásból állt. A végrehajtó nem kért a rendőrségtől segítséget, a rendőri intézkedésre a panaszos testvérenek bejelentése alapján került sor. Végrehajtási okirat nem állt a rendelkezésükre, csupán a törvényszék ítélete.

Az intézkedő rendőrök a helyszínre érkezve eleget tettek az Rtv. 20. §-ban foglalt kötelezettségüknek, az igazoltatást megelőzően a helyszínen tartózkodó személyek mindegyikével közölték, hogy állampolgári bejelentés alapján intézkednek a helyszínen, annak a megállapítása érdekében, hogy ki milyen jogcímen tartózkodik az ingatlanban.

A pontos nyilatkozatokra már nem emlékeznek a rendőrök, de véleményük szerint nyugodt hangvételben zajlott az intézkedés, a beszélgetés tartalma a bejelentésben szereplő jogvitára terjedt ki.

Az intézkedés több mint 40 percen keresztül tartott, amelynek befejeztével a panaszosok saját lehatározásukból személyes értéktárgyaikat magukhoz véve önként távoztak az ingatlanból. Távozást megelőzően még abban is megállapodtak a felek, hogy másnap visszamehet a panaszos az ottmaradt tárgyaiért.

Az intézkedő rendőrök nem szólították fel a panaszost távozásra, de ismertették vele a jogerős bírósági ítélet tartalmát, amelynek eredményeként a panaszosok önként, saját elhatározásból hagyták el az ingatlan területét. Ezt a tényt a csatolt rádióforgalmazási anyag igazolja.

A rendőri intézkedés sem bűncselekményt, sem szabálysértést nem tárt fel, azt viszont megállapította, hogy polgári jogvita révén további intézkedési kötelezettsége nincs az ügyben, így nem indítottak eljárást.

3) A rendőrség megküldte az intézkedéssel kapcsolatos rádióforgalmazásról készült hanganyagot. Eszerint először az ügyeletes hívja a járőrt, hogy menjenek be a kapitányságra mert ott egy törvényszéki ítélet és menjenek ki az érintett ingatlanhoz. Ezután a járőr jelenti, hogy nem tud bemenni az ingatlanba. A helyszínen lévő idős nő azt mondta, hogy szerinte itthon tartózkodnak, de őket nem engedik be, és minden nyílászáró is zárva van. Ezután jelenti, hogy időközben kinyitották az ajtót és az adós összepakolt és részben elköltözött, illetve megállapodtak a felek, hogy másnap 11 órakor elviheti a többi dolgát. A járőr az ügyelet kérdésére közli, hogy nem tudja megállapítani, hogy jogkövetők lesznek-e.

A hangfelvétel információs kiterjesztéséből látszik, hogy az ügyelet 16 óra 17 perckor küldte a helyszínre a járőrt, aki 16 óra 57 perckor jelentkezett be a helyszínről, 17 óra 4 perckor jelezte, hogy időközben kinyitották az ajtót, majd 17 óra 50 perckor tájékoztatta az ügyeletet arról, hogy a panaszosok kiköltöztek.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos jogszabályok és ORFK belső szabályozók rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166.§ (1) bekezdése szerint a magánlakásértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 221.§ rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. [(1) Aki más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével bemegy, illetve ott bent marad, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakó vagy azzal rendelkező akarata ellenére vagy megtévesztéssel *a*) éjjel, *b*) fegyveresen, *c*) felfegyverkezve vagy *d*) csoportosan bemegy, vagy ott bent marad.

(3) Aki mást megakadályoz abban, hogy lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen, *a*) ha az (1) bekezdésben meghatározott módon követi el, az (1) bekezdés szerint, *b*) ha a (2) bekezdésben meghatározott módon követi el, a (2) bekezdés szerint büntetendő.

(4) A büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt a (2) bekezdésben meghatározott módon követik el.]

A magánlaksértésnek mind a szabálysértési, mind a bűncselekményi alakzatának elkövetői csak magánindítványra büntetendők.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések szerint a panaszos testvére tett bejelentést a kapitányságon, és ennek hatására küldte az ügyeletes vezető a járőrt a helyszínre azért, hogy intézkedjen. A jelentésekből nem derül ki ugyan, hogy a bejelentés telefonon keresztül vagy személyesen történt, de a rádióforgalmazás hanganyaga szerint a kapitányságon volt a törvényszék ítélete, ami azt támasztja alá, hogy a panaszos testvére személyesen tett bejelentést az ingatlanl kapcsolatos jogvitáról a kapitányságon.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését követik el, tehát a bejelentésben ismertett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrség által megküldött dokumentumokból az is megállapítható (ebben mind a rendőri, mind a panaszosi előadás megegyezik), hogy a végrehajtás még nem volt elrendelve az ügyben, a rendőrségnek nem állt rendelkezésére végrehajtási lap vagy végrehajtói megkeresés. Ehhez képest az ügyeletes tiszt járórt küldött a helyszínre, aki a rendőri előadás szerint ismertette az ítéletet, aminek hatására a panaszos és élettársa önként elhagyta az ingatlant. A panaszosi eladás szerint ugyanakkor az ingatlant a rendőri felszólítások hatására hagyta el.

A rendelkezésre álló iratok alapján az nem lehet vitás, hogy a felek között korábban egy polgári jogi jogügylet (szívességi lakáshasználat) állt fenn, aminek eredményeként az ingatlan egyik tulajdonosa (a panaszos) a másik tulajdonos (a panaszos édesanyja) beleegyezésével a tulajdonostárs haszonélvezeti joga ellenére használhatta az ingatlan egy részét. A felek között a vita azon alakult ki, hogy ez a használat kizárólagos volt, vagy nem, ezért a panaszos édesanyja pert indított az ingatlan kiürítése iránt, amelyben a bíróság mind első fokon, mind másodfokon helyt adott a keresetének és lakás elhagyására kötelezte a másik tulajdonost, a panaszost.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a szövevényes jogi helyzet ellenére is megállapítható volt a rendőrkapitányságon, hogy a panaszost, mint tulajdonost megilleti a házi jog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú a joggyakorlat számára iránymutató döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi - bizonyos mértékben méltányolható okból - a lakás használatának megszüntetésére és a lakás átadására hívta fel.]. A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a benttartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házi jog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házi jog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint – összhangban az ORFK 105/1397/9/2011.RP. határozatában foglaltakkal – a rendőrök több ízben is mulasztottak, illetve ennek következtében az intézkedési kötelezettségüket túl lépve intézkedtek.

Tekintettel arra, hogy a fentiek már a rendőrkapitányságon az iratok és a bejelentő teljeskörű meghallgatásával is tisztázhatóak lettek volna, a Testület álláspontja szerint mulasztott a rendőrség egyrészt akkor, amikor a tényállást nem kellően derítette fel a végrehajtás kérdésében. Másrészt akkor is, amikor nem tájékoztatták a bejelentőt arról, hogy a rendőrségnek az ilyen jellegű ügyekre nincs hatásköre, és az ítélet végrehajtását a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (11.-28.§) szabályai szerint az elsőfokú bíróságnál kell kezdeményezni. Továbbá arról sem tájékoztatták, hogy a végrehajtás foganatosítása a bírósági végrehajtó feladata,

amennyiben a bíróság a végrehajtást a kérelem alapján elrendeli és a rendőrség csupán az így elrendelt végrehajtási eljárási cselekmények biztosításában vehet részt.

Ennél fogva a Testület álláspontja szerint már a járőr helyszínre küldése is szükségtelen volt, amennyiben azonban az ügyeletes vezető mégis így döntött, akkor a helyszínre kiérkező járőrnek is csupán ugyanezen tájékoztatást kellett volna a helyszínen tartózkodó személyeknek is megadnia az ítélet átadása/ismertetése, illetve a panaszosi előadás szerint a távozásra felszólítás helyett.

Továbbá a Testület nem fogadta el a rendőrség azon előadását, hogy a panaszos és élettársa önként döntött az ingatlan elhagyása miatt, mivel álláspontja szerint életszerűtlen az ítélet átadása, önmagában megváltoztatta volna a panaszos kiürítéssel kapcsolatos álláspontját, hiszen az ítéletet már azt megelőzően is kézhez kapta a bíróságtól, annak tartalmát ismerte. (Meggjegyzik a Testület, hogy – szemben a rendőrségi előadással – az önkéntességet a rádióforgalmazási napló önmagában nem támaszthatja alá, hiszen azon nem az intézkedés hallható, hanem az események rendőri interpretációja.) Mindezek alapján a Testület azon panaszosi előadást vette alapul az események rekonstruálásánál, miszerint a rendőrök távozásra szólították fel őket.

Mindezek alapján Testület álláspontja szerint a rendőrök tájékoztatással kapcsolatos mulasztása és a helyszíni intézkedés kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület megjegyzi még, hogy az utóbbi időben jelentős számban elszaporodott olyan jellegű jogviták miatt, amelyben a tulajdonos és a bérlő, szíveségi lakáshasználó használathoz való joga vitás, és amelyekben a felek rendőri segítséget kérnek, szükséges, hogy a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadásra kerüljön egy módszertani útmutató az ilyen helyzetek kezeléséről, illetve, hogy a rendőröket akár továbbképzés vagy előadás formájában megfelelő tájékoztassák a tulajdonos és a bérlő/használó alapvető jogosultságairól, így ugyanis számos a későbbiekben elmérgesedő jogvita megelőzhető lenne.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint a bejelentés intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrség oldalán, ugyanakkor a rendőrök tájékoztatással kapcsolatos mulasztása és a helyszíni intézkedés kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Mindezek miatt a Testület az Rtv. 93./A §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. október 16.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET